

Imoralitatea grădinilor zoologice

Încă de când eram mică mă încânta ideea de grădină zoologică: locul în care mergeam în excursie cu clasa sau în vacanță cu părinții pentru a vedea animale sălbatice. Eram atât de fericită că pot observa animalele la care mă uitam doar în cărți, la televizor sau pe telefon. Cu toate acestea, anii au trecut și am început să analizez mai atentă acest concept. Am început să privesc imaginea de ansamblu din perspectiva animalelor, conștientizând că acestea sunt luate din habitatul lor natural și îngrădite pentru ca oamenii să se poată bucura de frumusețea lor.

Întrebându-mă dacă o zi petrecută la grădina zoologică merită să ținem animalele într-o captivitate continuă, am decis ca în acest eseu să prezint teza conform căreia grădinile zoologice sunt imorale.

Susținătorii imoralității grădinilor zoologice aduc în prim-plan faptul că animalele sunt ținute în condiții care le afectează atât în plan fizic, cât și în plan psihic. Întrucât grădinile zoologice nu pot reproduce în mod fidel habitatul natural al fiecărui animal, comportamentul lor este drastic modificat, iar starea lor de sănătate se poate înrăutăți. Animalele au nevoie de un vast teritoriu propriu și de interacțiune cu alte animale, necesități ce nu pot fi satisfăcute în captivitate. Toate acestea conduc la apariția suferinței animalelor, un concept ce ar trebui să ne preocupe moral. Chiar dacă animalele nu sunt ființe raționale precum omul, majoritatea sunt ființe sensibile ce pot percepe atât stările pozitive (liniștea, fericirea, entuziasmul), cât și pe cele negative (depresia, anxietatea). Oamenilor ar trebui să le pese de situația acestora, fiind imoral să provoci durere fizică sau psihică unei ființe ce o poate recepționa. Faptul că puterea de autoapărare a animalelor este mult mai mică decât puterea de control a oamenilor ar trebui să sporească compasiunea față de acestea, înțelegând că ele doar își acceptă soarta impusă.

Pe de o parte, sănătatea multor animale este neglijată, fondurile sau câștigurile grădinilor zoologice îndreptându-se spre cu totul alte scopuri. Unii conducători se axează în mod special pe a acumula cât mai mult prin eforturi și investiții minime, ignorând starea de sănătate a multor

animale. Asigurarea unui mediu corespunzător dezvoltării și întreținerii animalelor este eliminată de pe lista priorităților, adăpostul și hrana atingând în cele mai fericite cazuri standardele minime. Neglijența afectează durata de viață a animalelor, aceasta fiind automat scurtată. Articolul “Suferința nevăzută: adevărul întunecat din spatele turismului cu animale sălbatice”¹ publicat de National Geographic prezintă cum Gluay Hom, un elefant antrenat să facă trucuri pentru turiști, a fost legat de un stâlp pe un stadion de la Ferma și Grădina Zoologică de crocodili Samut Prakan, lângă Bangkok, Thailanda. Starea lui de sănătate nu era una bună, piciorul său drept fiind umflat și prezentând la tâmplă o rană provocată de condițiile în care a fost ținut. Acesta nu este singurul caz raportat în cazul elefanților captivi în grădini zoologice. Conform studiului “Elefanții solitari din Japonia”², elefanții din grădinile zoologice Kiryugaoka, Utsunomiya, Himeji, Ikeda și Yuki Park sunt obezi, cu sănătatea slabă a picioarelor, având unghiile crăpate sau prost tăiate. Toți au manifestat un comportament îngrijorător, în afară de Izumi de la Grădina Zoologică Kiryugaoka: viața ei era puțin mai activă, dar trebuie să fi suferit de o sănătate foarte proastă deoarece a murit în aprilie 2017, la doar 62 de ani, la puțin peste o lună după ce au fost făcute observațiile. Dacă până acum am prezentat rănilor produse de condițiile improprie, acum putem arunca o privire și asupra alimentației animalelor. Conform articolului “Captivitatea ucide instinctele animalelor sălbatice”³, alimentația din grădinile zoologice românești este una defectuoasă, în majoritatea cazurilor bazându-se doar pe pui congelați. Acest lucru a dus la numeroase boli metabolice, cum ar fi rahitismul, osteoporoza, degenerări ale articulațiilor, conducând în mod special la nedezvoltarea corespunzătoare a animalelor. Hrana pe care o primesc felinele în captivitate nu poate înlocui vânatul propriu, consumat în întregime, asigurând toate mineralele necesare unei dezvoltări echilibrate. Articolul “Animale care mor de foame în grădinile zoologice din Venezuela”⁴ prezintă cum aproximativ 50 de animale de la grădina zoologică Caricuao din Venezuela au murit de foame din cauza creșterii costului alimentelor, cauzată de recesiunea

¹ Daly, N. (2019). “Suffering unseen: The dark truth behind wildlife tourism”. National Geographic. <https://www.nationalgeographic.com/magazine/article/global-wildlife-tourism-social-media-causes-animal-suffering> (accesat 2021, 7 decembrie).

² Lindsay, K. (2017). “Solitary elephants in Japan”. p. 20. https://elephantsinjapan.com/wp-content/uploads/2017/08/EIJ_Final_report_ENG_web.pdf

³ Pavnuțescu, M. (2011). “Captivitatea ucide instinctele animalelor sălbatice”. Green Report. <https://green-report.ro/captivitatea-ucide-instinctele-animalelor-salbatice/> (accesat 2021, 10 decembrie)

⁴ Zachos, E. (2016). “Animals Starving in Venezuela Zoos”. National Geographic. <https://www.nationalgeographic.com/animals/article/animals-starve-in-venezuela-zoos> (accesat 2021, 7 decembrie).

economică a națiunii. Iepurii, tapirii, porcii spinoși și păsările au murit deoarece au rămas fără mâncare două săptămâni. Angajații au alimentat lei și tigrii carnivori cu mango și dovleac. Alte feline mari au fost hrănite cu cai pursânge sacrificați de la o pistă de curse din apropiere. Așa cum spunea Meredith Whitney (ofițer de program de salvare a faunei sălbatice al Fondului Internațional pentru Bunăstarea Animalelor), pe termen lung, hrănirea unei diete incorecte pentru orice animal poate avea efecte semnificative asupra sănătății de lungă durată. Un alt caz este prezentat în articolul “Senzații tari ieftine, condiții sărace în grădinile zoologice din Indonezia”⁵. La grădina zoologică Surabaya, o girafă moartă a fost găsită cu 40 de kilograme de plastic în stomac, un leu s-a încurcat într-un cablu și s-a sugrumat, iar un tigrul alb a murit după ce o rană la limbă l-a împiedicat să mănânce. De asemenea, elefanții poartă lanțuri grele în jurul picioarelor lor, împiedicându-i să meargă la adăpostul lor sau la singurul petec de iarbă din incinta în care trăiesc.

Pe de altă parte, grădinile zoologice aduc schimbări majore și în planul psihic al animalelor captive, provocându-le tulburări de comportament. Acestea pot genera tendințe de automutilare la nivelul tuturor animalelor, dar în mod special în cazul animalelor obișnuite să trăiască în colectivitate. Spre exemplu, articolul “Acești elefanți din grădina zoologică ar putea fi cei mai singuratici din lume”⁶ prezintă ipostazele în care se aflau mai mulți elefanți din cadrul unor grădini zoologice. Keith Lindsay, biolog în domeniul conservării și expert în studiul elefanților, a petrecut două săptămâni vizitând 14 grădini zoologice din Japonia despre care se auzea că țin elefanți în izolare. Teru, un elefant asiatic de 38 de ani, ținut singur la Kofu City Yuki Park Zoo din 2000 a fost văzut legănându-se în mod repetat și clătinându-și capul. Himeko, un elefant asiatic în vârstă de 40 de ani, izolat la grădina zoologică din orașul Himeji încă din 1994 era închis timp de 18 ore pe zi, fiind forțat să facă spectacol pentru vizitatori. Și Himeji a fost observat legănându-se pentru perioade lungi de timp și stând în propria urină. Aceste cazuri reflectă în totalitate condițiile animalelor prezentate în studiul “Elefanții solitari din Japonia”⁷ conform căruia cinci elefanți au fost singuri toată viața, opt au fost izolați după ce partenerii lor au murit sau au fost mutați. Expertul

⁵ Bale, R. (2017). “Cheap Thrills, Poor Conditions Plague Indonesia's Zoos”. National Geographic. <https://www.nationalgeographic.com/animals/article/wildlife-watch-indonesia-zoos-animal-welfare> (accesat 2021, 7 decembrie).

⁶ Hall, J. (2017). “These Zoo Elephants May Be the Loneliest in the World”. National Geographic. <https://www.nationalgeographic.com/animals/article/wildlife-watch-japan-zoo-elephants-solitary> (accesat 2021, 8 decembrie).

⁷ Lindsay, K. (2017). “Solitary elephants in Japan”. p. 8. https://elephantsinJapan.com/wp-content/uploads/2017/08/EIJ_Final_report_ENG_web.pdf

în domeniu afirmă că elefanții erau în esență psihotici, prezentând comportamente arbitrare: fie erau disperați să interacționeze cu oamenii, fie le întorceau spatele. Elefanții sunt printre cele mai sociale animale de pe planetă, iar menținerea lor în izolare este contrară naturii și bunăstării lor. În Japonia, păstrarea elefanților solitari în grădini zoologice pare să fi fost practică de mult timp. Deși există unele dovezi că aceasta se diminuează, există încă un număr semnificativ de elefanți solitari în grădinile zoologice japoneze.

Un contraargument adus imoralității grădinilor zoologice este reprezentat de faptul că acestea joacă un rol important în conservare, în procesul de salvare a speciilor aflate pe cale de dispariție. Grădinile zoologice devin atât un refugiu pentru animalele care nu mai reușesc să se înmulțească în habitatul lor natural, cât și un centru de salvare pentru animalele sălbatice orfane sau rănite. Câteva exemple relevante sunt prezentate în articolul “Specii salvate de la dispariție de Grădinile Zoologice”⁸, fiind enumerate specii salvate prin implicarea grădinilor zoologice precum calul Przewalskis, tamarinul-leu auriu, condorul californian, broasca Corroboree, antilopa cu coarne sabie și leopardul de amur. În cazul condorului californian, numărul de exemplare scăzuse semnificativ, existând doar 27 astfel de păsări. Unele au fost luate în captivitate pentru a începe un program de reproducere. Datorită eforturilor conservării parcului sălbatic din San Diego și a Zoo-ului din Los Angeles, acum există peste sute de condori. În ceea ce privește situația broaștelor Corroboree, acestea au fost aproape eliminate din cauza unei ciuperci introduse accidental în Australia prin alți amfibieni. Cu toate acestea, grădinile zoologice au creat o populație de broaște Corroboree care au fost înapoiate în sălbăcie, în habitate speciale. Leopardzii de amur se aflau într-o situație mai delicată: aceștia erau amenințați cu dispariția ca urmare a pierderii habitatului, braconajului și a dezvoltării umane. Un program de reproducere început în anii 1960 a adunat aproximativ 200 de leopardzi de amur în grădinile zoologice din întreaga lume, asigurând un viitor pentru specie. Reintroducerea în sălbăcie este dificilă, dar organizațiile de conservare și guvernele au colaborat pentru a aduce leopardul înapoi în habitatul său din Asia de Nord-Est.

Contraargumentul adus nu este unul capabil să demonteze imoralitatea grădinilor zoologice deoarece conservarea speciilor se poate realiza prin alternative mai bune precum rezervațiile naturale, sanctuarele sau centrele de salvare. În aceste cazuri, accentul este pus pe sănătatea și bunăstarea animalelor, nu pe profiturile obținute în urma acestora. Fiind restricționat publicului,

⁸ (2017). “Specii salvate de la dispariție de Grădinile Zoologice”. Website-ul oficial al Grădinii Zoologice București. <http://bucurestizoo.ro/?p=848> (accesat 2021, 9 decembrie).

mediul în care se dezvoltă animalele se va apropia de cel natural. Raportându-ne la criteriile după care animalele sunt aduse în sanctuare și grădini zoologice, se observă diferențe clare. Dacă în sanctuare sunt aduse animalele ce nu mai pot supraviețui în sălbăticie din diverse motive, grădinile zoologice comercializează animale care satisfac interesele publicului. Oamenii nu vor să vadă animale bătrâne, lipsite de vlagă sau rănite, ci animale în toată frumusețea lor sălbatică, animale ce s-ar fi putut descurca fără probleme în natură. De asemenea, aceasta alternativă ar putea rezolva problema reproducerilor necontrolate din grădinile zoologice: conducătorii nu respectă regulile de împerechere ale animalelor, degenerând astfel specia. În unele cazuri, reproducerea este făcută forțat, puii fiind folosiți pentru divertisment, devenind inutili în momentul în care cresc și suprapopulând grădinile zoologice. În ceea ce privește eliberarea în sălbăticie a animalelor, apar din nou deosebiri. Animalele din sanctuare au o șansă mult mai mare de a fi eliberate sau de a se reacomoda în habitatul natural decât cele din grădinile zoologice deoarece interacțiunea cu omul este redusă, instinctele naturale nu sunt inhibitate și mediul în care au fost îngrijite se aseamănă cu cel natural. Captivitatea, în mod special cea din naștere, împiedică posibilitatea animalelor de a se reîntoarce în sălbăticie. Odată crescute în cuști și ȧrcuri, instinctele lor vor fi deja dispărute și nu vor putea supraviețui, devenind de cele mai multe ori o prada ușoară. Acest fapt este susținut de un studiu prezentat în articolul “Majoritatea prădătorilor născuți în captivitate mor dacă sunt eliberați”⁹. Studiul, care a analizat reintroducerea a 45 de carnivore din întreaga lume, a pus sub semnul întrebării rolul grădinii zoologice și al programelor de reproducție în captivitate în eforturile de conservare. Kristen Jule, cercetător în comportamentul animalelor, precizează că animalele crescute în captivitate nu au comportamentele naturale necesare pentru a trăi în sălbăticie, lipsa abilităților de vânătoare și lipsa fricii față de oameni fiind dezavantaje majore. Studiul a arătat că animalele carnivore născute în captivitate au mai multe șanse să moară de foame decât cele crescute în sălbatic, precum și să devină mai susceptibile la viruși și la boli. Câinele de vânătoare african a fost printre speciile reintroduse considerate a fi deosebit de vulnerabile la oameni. Mulți dintre ei au fost împușcați, otrăviți, prinși, uciși sau atacați de lei. De asemenea, prădătorii crescuți în captivitate au performanțe sociale slabe în sălbăticie. De exemplu, vidrele și vulpile din America de Nord au avut șanse mult mai mici să se împerecheze și să se înmulțească

⁹ Owen, J. (2008). “Most Captive-Born Predators Die If Released”. National Geographic.
<https://www.nationalgeographic.com/animals/article/predators-captivity-habitat-animals> (accesat 2021, 8 decembrie).

pentru că nu aveau necesarele comportamente sociale de împerechere pentru a concura cu succes cu rivalii sălbatici. Masculii introduși nu au reușit să se stabilească și să își păstreze teritoriile.

Prin urmare, eseul concretizează teza conform căreia grădinile zoologice sunt imorale, aducând în discuție atât efectele captivității asupra animalelor, cât și alternativele sale. Chiar dacă stresul, presiunea și constrângerea sunt inevitabile în viața zilnică a omului, rămâne la latitudinea noastră să nu supunem animalele nevinovate la aceleași probleme cu care ne confruntăm.

Bibliografie:

Daly, N. (2019). "Suffering unseen: The dark truth behind wildlife tourism". National Geographic. <https://www.nationalgeographic.com/magazine/article/global-wildlife-tourism-social-media-causes-animal-suffering> (accesat 2021, 7 decembrie).

Lindsay, K. (2017). "Solitary elephants in Japan". p. 20. https://elephantsinjapan.com/wp-content/uploads/2017/08/EIJ_Final_report_ENG_web.pdf

Pavnuțescu, M. (2011). "Captivitatea ucide instinctele animalelor sălbatice". Green Report. <https://green-report.ro/captivitatea-ucide-instinctele-animalelor-salbatice/> (accesat 2021, 10 decembrie)

Zachos, E. (2016). "Animals Starving in Venezuela Zoos". National Geographic. <https://www.nationalgeographic.com/animals/article/animals-starve-in-venezuela-zoos> (accesat 2021, 7 decembrie).

Bale, R. (2017). "Cheap Thrills, Poor Conditions Plague Indonesia's Zoos". National Geographic. <https://www.nationalgeographic.com/animals/article/wildlife-watch-indonesia-zoos-animal-welfare> (accesat 2021, 7 decembrie).

Hall, J. (2017). "These Zoo Elephants May Be the Loneliest in the World". National Geographic. <https://www.nationalgeographic.com/animals/article/wildlife-watch-japan-zoo-elephants-solitary> (accesat 2021, 8 decembrie).

Lindsay, K. (2017). "Solitary elephants in Japan". p. 8. https://elephantsinjapan.com/wp-content/uploads/2017/08/EIJ_Final_report_ENG_web.pdf

(2017). "Specii salvate de la dispariție de Grădinile Zoologice". Website-ul oficial al Grădinii Zoologice București. <http://bucurestizoo.ro/?p=848> (accesat 2021, 9 decembrie).

Owen, J. (2008). "Most Captive-Born Predators Die If Released". National Geographic. <https://www.nationalgeographic.com/animals/article/predators-captivity-habitat-animals> (accesat 2021, 8 decembrie).

Traducerile textelor din limba engleză a fost realizate cu ajutorul Google Translate.